

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Podsekretarz Stanu
Główny Konserwator Przyrody
Mikołaj Dorożala

DOP-WŚ.050.80.2024.KW
3356866.13252600.10724785
Warszawa, 17-09-2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na zapytanie nr K10ZAP1041 Pana posła Krystiana Łuczaka skierowane do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a następnie przekazane według właściwości przez MRiRW do Ministra Klimatu i Środowiska pismem, znak: DPB.dl.058.3.2024 z dnia 29 sierpnia 2024 r., w sprawie wzrostu populacji łosia i wilka na terenie powiatu włocławskiego, woj. kujawsko-pomorskiego, przekazuję następujące informacje.

Należy zauważyć, że populacja wilka na terenie Polski od czasu objęcia ścisłą ochroną gatunkową systematycznie wzrasta, podobnie powiększył się zasięg jego występowania. Przy czym wzrost populacji wilka na terenie kraju nie jest równomierny. Zgodnie z danymi publikowanymi przez Główny Urząd Statystyczny w Roczniku Statystycznym Ochrona Środowiska, populacja wilka w województwie kujawsko-pomorskim od lat znajduje się na stałym poziomie. Liczebność wilka w poszczególnych latach wynosiła:

w 2018 r. – 128 osobników,
w 2019 r. – 128 osobników,
w 2020 r. – 128 osobników,
w 2021 r. – 128 osobników,
w 2022 r. – 128 osobników,
w 2023 r. – 128 osobników.

Uprzejmie informuję, że w raporcie z art. 17 dyrektywy siedliskowej, przekazanym w 2019 r. do Komisji Europejskiej, stan zachowania wilka w alpejskim regionie biogeograficznym uznano za właściwy (FV), zaś w regionie kontynentalnym określono jako niewłaściwy, ale ulegający poprawie (U1+). Należy pamiętać, że objęcie ochroną wilka zarówno na poziomie całego kraju, jak i konsekwencja ochrony na poziomie Unii Europejskiej – w Polsce od 2004 r., ukierunkowane było właśnie m.in. na ten cel, tj. na zwiększenie liczebności i zasięgu gatunku.

Sukces z przyrodniczego punktu widzenia sprawia jednocześnie, że w ostatnim czasie wzrasta liczba doniesień na temat sytuacji konfliktowych z udziałem wilka. Gatunek zwiększa swoją liczebność i zasięg, przez co coraz częściej dochodzi do bezpośredniej styczności wilków z ludźmi, również na terenach, na których od dawna nie był widywany. Sprawy te stają się często głośne medialnie, choć nie zawsze rozgłos ten jest adekwatny do stopnia zagrożenia.

Należy mieć na uwadze, że fundamentalnym celem ochrony gatunkowej jest zapewnienie właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju lub innych państw członkowskich Unii Europejskiej rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów

międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej. W celu realizacji tych idei powstał system instrumentów, w tym system odstępstw od zakazów obowiązujących w stosunku do gatunków objętych ochroną, które pozwalają na skuteczną ochronę poszczególnych gatunków, poprzez utrzymanie ich właściwego stanu ochrony, jak i realizację uzasadnionych działań związanych z działalnością człowieka.

W tym kontekście należy zauważyć, że obecne prawodawstwo przewiduje następujące mechanizmy łagodzenia konfliktów na linii człowiek-wilki:

1. Wypłata odszkodowań - zgodnie z art. 126 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, Skarb Państwa odpowiada za szkody wyrządzone m. in. przez wilki.
2. Możliwość współdziałania poszkodowanych z regionalnymi dyrektorami ochrony środowiska lub dyrektorami parków narodowych w zakresie zabezpieczenia mienia, mogącego obejmować budowę urządzeń lub wykonanie zabiegów zapobiegających szkodom, finansowane z budżetu właściwego miejscowo dyrektora parku narodowego lub regionalnego dyrektora ochrony środowiska, w ramach zawartych umów cywilnoprawnych.
3. Możliwość wydania indywidualnych zezwoleń na odstępstwo od zakazów.

Oczywiście ww. instrumenty są stosowane w praktyce, choć ich efektywność w głównej mierze zależy od wnioskodawców (poszkodowanych rolników, czy gmin odpowiedzialnych za zapewnienie lokalnej społeczności bezpieczeństwa).

Uprzejmie informuję, że resort środowiska popiera wszelkie działania na poziomie krajowym i unijnym mające na celu ograniczenia sytuacji konfliktowych z udziałem wilka. Niemniej jednak problem szkód powodowanych przez wilki w zwierzętach gospodarczych niewątpliwie może być dotkliwy dla poszkodowanego hodowcy. W związku z powyższym chociaż obecny system jest właściwym kompromisem pomiędzy potrzebami gospodarki hodowlanej a potrzebami ochrony przyrody, to należy dołożyć wszelkich starań, aby system ten był jeszcze bardziej skuteczny. W opinii resortu środowiska najlepszym rozwiązaniem jest edukacja z zakresu właściwego stosowania wypracowanych procedur oraz poprawy zabezpieczeń zwierząt gospodarskich. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska wraz z regionalnymi dyrektorami ochrony środowiska prowadzi szereg działań edukacyjnych w tym zakresie, niemniej nie jest w stanie dotrzeć do wszystkich rolników.

Należy podkreślić, iż wszystkie niebezpieczne zdarzenia z udziałem wilków są priorytetowo traktowane przez właściwe organy, a w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia ludzi podejmowane są natychmiastowe i zdecydowane działania, zgodne z obowiązującymi przepisami.

Drugim gatunkiem zwierzęcia wymienionym w niniejszym zapytaniu jest łoś. Należy zwrócić uwagę, że łoś jest obecnie zwierzęciem łownym objętym całoroczną ochroną, co oznacza, że nie ma wyznaczonego okresu polowań na ten gatunek. Moratorium na pozyskanie łośa wprowadzone zostało w 2001 r. i jest utrzymywane do dziś. Podkreślenia wymaga, że w latach ubiegłych podejmowane były próby przywrócenia okresu polowań na ten gatunek w ścisłym reżimie realizacji w określonych częściach kraju tam gdzie jego liczebność jest najwyższa. Jednak koncepcja ta wywołała znaczne niezadowolenie społeczne czego wynikiem były bardzo liczne petycje dotyczące sprzeciwu wobec proponowanych rozwiązań kierowane do resortu środowiska.

Odnosząc się do wzrostu liczebności łośa w województwie kujawsko-pomorskim, uprzejmie informuję, że zgodnie z danymi publikowanymi przez Główny Urząd Statystyczny w Roczniku Statystycznym Leśnictwo, liczebność łośa w województwie kujawsko-pomorskim, w poszczególnych latach wynosiła:

w 2020 r. – 1105 osobników,
w 2021 r. – 1285 osobników,
w 2022 r. – 1425 osobników,
w 2023 r. – 1661 osobników.

Zatem publikowane dane wskazują na faktyczny wzrost liczebności łosia w ostatnich latach. Pragnę zapewnić, że problemy generowane przez wzrost liczebności łosia monitorowane są przez resort środowiska szczególnie w kontekście obciążeń generowanych dla Skarbu Państwa w zakresie wypłaconych odszkodowań za szkody wyrządzone w uprawach i płodach rolnych na terenie obwodów łowieckich polnych i leśnych. Niemniej jednak obecnie nie przewiduje się zniesienia moratorium na ten gatunek. Wprowadzone rozwiązania prawne dotyczące rekompensaty szkód wyrządzonych przez ten gatunek pozwalają na zaspokojenie roszczeń rolników bez konieczności redukcji liczebności łosia.

Odnosząc się do wskazanych w niniejszym zapytaniu wypadków z udziałem łosia oraz mając na uwadze fakt, że zwykle miejsca bytowania zwierzyny są oznaczone znakiem ostrzegawczym A-18 b „Uwaga dzikie zwierzęta”, pragnę poinformować, że zachowanie odpowiedniej prędkości pozwalającej na uniknięcie zderzenia ze zwierzęciem należy do obowiązków kierowców.

Jednocześnie zwracam uwagę na zawarte w art. 45 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Dz. U. z 2023 r. poz. 1082) rozwiązanie prawne zgodnie z którym w przypadku występowania szczególnego zagrożenia w prawidłowym funkcjonowaniu obiektów produkcyjnych lub użyteczności publicznej przez zwierzynę, starosta może wydać decyzję na odłów, odłów wraz z uśmierceniem lub odstrzał redukcyjny zwierzyny. Ocena przesłanek wydania decyzji należy do organu. Realizacja ww. działania mającego na celu usunięcie nadzwyczajnego zagrożenia może się odbywać również w okresie ochronnym.

Z wyrazami szacunku

Mikołaj Dorożala
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

- 1) Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM
- 2) Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi